

อาหารสมอง

วีรกร ตรีเศศ

บิล เกตส์ ปราบโปลิโอ

ทำงานหาเงินจนได้เป็นมหาเศรษฐีก็เรียก ว่าลำบากพอแล้ว การบริจาคเงินจำนวน มหาศาลให้การกุศลก็เป็นการเสียสละครั้งยิ่งใหญ่ และเมื่อเงินที่บริจาคไปดูจะไม่บรรล วัตถุประสงค์ Bill Gates มหาเศรษฐีผู้หนึ่งจึง ต้องกุมขมับในการบริจาคเงินเพื่อสู้กับโรค โปลิโอ

นับจนถึงปัจจุบันมีโรคเดียวที่ มนุษย์สามารถปราบได้ราบคาบหมดไปจาก โลกนี้ ในปี ค.ศ.1979 โปลิโอ (Polio หรือ Poliomyelitis) มีท่าว่าจะเป็นโรคที่สองที่ สามารถฆ่าได้หมด เพราะในโลกมีคนที่เป็ นโรคนี้ต่ำกว่า 1,000 ราย ในปี ค.ศ.2000 โดย ลดลงจาก 35,000 ราย ในปี ค.ศ.1988

มูลนิธิ Bill Gates ที่มีสินทรัพย์ 34,000 ล้านเหรียญสหรัฐ (1.1 ล้านล้านบาท) ซึ่ง สนับสนุนการกุศลหลากหลายจึงเห็นช่องทาง ที่จะเข้าร่วมเผด็จศึกโปลิโอให้หายไปจากโลก เสียเลย โดยบริจาค 700 ล้านเหรียญสหรัฐ (22,400 ล้านบาท) ในตอนแรกก็ดูดี แต่พอมา ถึงปีที่แล้วเหตุการณ์ก็พลิกผันอย่างคาดไม่ถึง ในปี 2009 เกิดโรคโปลิโอระบาดขึ้นอย่างผิด ลังเกตในหลายประเทศในแอฟริกาและระบาด ไปถึง Tajikistan ซึ่งว่างเว้นจากโรคนี้มา 19 ปี

การระบาดครั้งนี้ทำให้โครงการใหญ่กำจัด โรคร้ายนี้ชะงักทันที WHO เจ้าภาพต้อง ประกาศปรับกลยุทธ์ใหม่เพราะสูญเสียเงินไป กว่า 8,200 ล้านเหรียญสหรัฐ (262,000 ล้านบาท) แล้ว ในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา แต่ก็ยัง เอาชนะไม่ได้

โปลิโอเป็นโรคที่เกิดจากไวรัส (เชื้อโรคที่มี ขนาดเล็กกว่าแบคทีเรีย) โดยส่วนใหญ่ใน ประเทศกำลังพัฒนา โรคติดต่อกันทางน้ำดื่ม ที่ไม่สะอาดเจือปนอุจจาระที่มีเชื้อโปลิโอ ร้อยละ 20 ของผู้ติดเชื้อ กล้ามเนื้อจะพิการไม่ทำงาน มีหลักฐานว่าโรคนี้มีมานานร้อยหรือพันปีแล้ว โรคนี้พบชัดเจนใน ปี ค.ศ.1840 และใน ค.ศ.1887 มีการระบาดในประเทศสวีเดน ต่อ ไปก็ระบาดไปสหรัฐอเมริกาในตอนต้น ศตวรรษที่ 20 ต่อมาอเมริกากลางและใต้ ยุโรป และแอฟริกา

ช่วงเวลาที่ระบาดหนักที่สุดในสหรัฐอเมริกา คือ 1942-1953 (ในปี 1950 มีถึง 33,344 ราย) ในปี 1952 ระบาดหนักในเดนมาร์ก ต่อมาใน เยอรมนี เบลเยียม บอมเบย์ (อินเดีย) สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลี และฟิลิปปินส์

กลยุทธ์ในการปราบโรคนี้มี 2 ทางด้วยกัน คือ กลยุทธ์แนวตั้ง (Vertical) คือมุ่งสู่การ ปราบโรคเดียวเหมือนที่ทำสำเร็จในกรณี ของฝีดาษเมื่อ 30 ปีก่อน อีกกลยุทธ์หนึ่งคือ แนวนอน (Horizontal) ซึ่งหมายถึงการ กระจายทรัพยากรออกกว้างขวางกว่าโดยมุ่งสู่ การให้การศึกษาด้านรักษาสุขภาพอนามัย ฉีด วัคซีน จัดหาน้ำสะอาด ฯลฯ ซึ่งจะทำให้

ประชาชนสามารถป้องกันได้หลายโรคและเป็น ประโยชน์ในระยะยาว แต่กลยุทธ์นี้จะไม่ สามารถปราบโรคใดโรคหนึ่งได้เด็ดขาด และ สถิติสาธารณสุขอาจไม่ดีขึ้นเป็นเวลานาน

สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในสงครามโปลิโอกำลังนำ ไปสู่ข้อสรุปว่า การทุ่มเททรัพยากรมากมาย มหาศาลเพื่อพิชิตโปลิโออาจกลายเป็นความ ผิดพลาดที่มีราคาแพงมหาศาลหากไม่มีการ ปรับกลยุทธ์แนวตั้ง ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ผู้บริจาค ปรารถนาเพราะเห็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และชัดเจน

อุปสรรคของการปราบโรคนี้ผูกพันกับสิ่งที่ ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ ยกตัวอย่างเช่น ในไนจีเรีย ซึ่งในปี 2009 มี 537 ราย (ทั้งโลกมี 1,733 ราย) สุลต่านผู้ครองแคว้นถึงแม้จะเห็นด้วยในการ ปราบโปลิโอผ่านการให้วัคซีนอย่างกว้างขวาง ไปทั่ว แต่ก็ต้องการให้ใช้กลยุทธ์แกนนอนใน การพัฒนาสุขภาพของประชาชนเพื่อต่อสู้กับ มาลาเรีย HIV วัณโรค อหิวาต์ ฯลฯ ไปด้วย ซึ่งสองเส้นทางนี้ขัดกันในการใช้ทรัพยากรที่มี อยู่จำกัด

ข้อถกเถียง “แนวตั้ง-แนวนอน” จึงไม่จบสิ้น บ้างก็ต้องการให้หันเหเงินจำนวนมหาศาลมา พัฒนาสุขภาพจะดีกว่า ซึ่งขัดกับความ ประสงค์ของผู้บริจาคเงิน

สำหรับผู้ต่อต้านการปราบโปลิโอเพราะ ความหวาดระแวง ก็ปล่อยข่าวว่าวัคซีนโปลิโอ จะทำให้หญิงเป็นหมัน เมื่อไม่สามารถมีลูกได้

คุณค่าของหญิงซึ่งเป็นแหล่งผลิตแรงงานใน คราวเรือนจึงหมดไป พ่อแม่จึงพากันขวางไม่ให้ วัคซีนเข้าถึงหมู่บ้าน นอกจากนี้ ก็ยังมีปัญหา ของระบบการจ่ายแจกวัคซีนให้กว้างขวางอีก ด้วย

ปัญหาที่ทีมผู้ปราบโปลิโอประสบในปัจจุบัน

น้ำจิ้มอาหารสมอง
 Not to know is bad. Not to want to know is worse.
 (สุภาษิตแอฟริกัน)
 ไม่รู้ก็แย่พออยู่แล้ว แต่หาก ไม่ต้องการจะรู้อย่างยิ่งก็แย่หนักขึ้น

ก็คือการขาดแคลนเงินที่ใช้ในการปราบโปลิโอ หลังจากปรับกลยุทธ์แล้ว เป้าหมายการปราบ ให้สิ้นลูกเลื่อนไปเป็นก่อนปี 2012 โดยเน้น “แนวตั้ง” อย่างเข้มข้น พร้อมกับใช้กลยุทธ์ “แนวนอน” (ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน การให้คำแนะนำด้านสุขอนามัย) ประกอบ ทั้งหมดนี้ต้องใช้เงินอีก 2,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (83,000 ล้านบาท) ดังนั้น จึงขาดอีก 1,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (45,000 ล้านบาท)

มูลนิธิ Bill Gates แจ้งว่าไม่มีเงินขนาดนั้น ที่จะบริจาคเพิ่มเติม ผู้ติดตามชาวเชื่อว่า Bill Gates นั้นมีเงินแต่อาจเห็นว่าเหมือนกับหมู่ม้าก่อน หินลงมหาสมุทร กล่าวคือ ถมเท่าใดก็ไม่รู้จักเต็ม ถึงให้เงินก็เชื่อว่าจบบิลินเอาชนะมันได้เด็ด ขาดหลังจากเห็นปรากฏการณ์ล่าช้าในการ ต่อสู้แล้ว ปัญหาอุปสรรคในเชิงวัฒนธรรมนั้น ยิ่งใหญ่กว่าเชิงวิทยาศาสตร์มากนัก เนื่องจาก ไม่มีอะไรที่ยากเย็นกว่าการเอาชนะความไม่รู้ หรือความไม่รู้ว่าตนเองไม่รู้ (ignorance)

มหาเศรษฐีต่างประเทศนั้นเขาบริจาค เงินเพื่อช่วยสร้างโลกให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น โดยปรารถนาให้มนุษย์ทุกคนมีความสุขมากขึ้นอย่างเสมอหน้ากัน พวกเขาต้องการใช้เงินที่หาได้อย่าง สร้างสรรค์ มิใช่เพื่อส่งเสริมการค้า ฟันหรือเกียดขังกันเพื่อประโยชน์ ของตนเองแต่ผู้เดียว ●

เครื่องเคียงอาหารสมอง

กิ่งหนึ่งนานมาแล้ว มีชายยากจนตาบอดอยู่คนหนึ่งอยู่กับภรรยาโดยไม่มีลูก ถึง แม้จะอยู่ในสภาพเช่นนั้น แต่เขาก็เป็นคนดีมาก จนวันหนึ่งเทพดาเห็นใจจึง ลงมาที่บ้านของเขา

“เจ้าเป็นคนยากจนก็จริง แต่เป็นคนดีมาก ข้าฯ จะให้รางวัลเจ้า อยากรับอะไรข้าฯ ก็จะให้ แต่ขอได้อย่างเดียวเท่านั้นนะ” เทพดากล่าวแล้วก็หายตัวไปและบอกว่าจะ กลับมาใหม่ในอีก 3 วัน

ในช่วงเวลา 3 วันต่อมา เขามีความทุกข์มากเพราะตัดสินใจไม่ได้ว่าจะขออะไร ภรรยาบอกให้ขอให้สายตากลับมาดีเหมือนเดิมสิ เขาก็บอกว่าถึงหายจากตาบอดแต่ เขาก็ยังจนอยู่นะ แต่ก็พอจะเอาเงินทองไปรักษาได้

เมื่อหารอกันไปก็รู้ว่าอยากได้ลูกเพราะจะสร้างความสุขอย่างยั่งยืนให้แก่สามีและภรรยา แต่ก็ตัดสินใจไม่ได้เพราะอยากได้ทุกอย่าง แต่ขอได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เขาก็นั่งคิด...นั่งคิด...และนั่งคิด... และในที่สุดก็คิดออกว่าจะขออะไร... ท่านผู้อ่านลองทายสิครับว่าชายคนนั้นขออะไรจากเทพดา

เขาขอตั้งนี้ “ผมขอให้เห็นลูกนั่งกินข้าวซึ่งทำด้วยจานทองคำ” เทพดาก็รักษาคำ พุดและให้ตั้งที่เขาประสงค์ สองสามีภรรยาจึงอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขไปตลอด กาลนาน

ถ้าผมต้องเผชิญหน้ากับคำขออย่างเดียวกันเช่นนี้ ผมจะขออะไรรู้ไหมครับ ผมจะขอให้ “ผมคิดอะไรก็สมความปรารถนาไปทุกอย่าง”